

Miksi tämä uudistus tehdään?

Uudistuksen tärkein tavoite on varmistaa kuntapalvelut ja kansalaisten yhdenvertaisuus koko maassa. Uudistuksella turvataan kuntapalveluiden rahoituspohja ja parannetaan julkisen talouden kestävyyttä. Lisäksi uudistuksella vahvistetaan kuntien elinvoimaa ja ehkäistään yhdyskuntarakenteen hajautumista kaupunkiseuduilla. Erittäin tärkeää uudistuksessa on myös kuntarakenteiden ja palvelurakenteiden yhdistäminen. Nyt kunta- ja palvelurakenteet ovat eriytyneet, joka on seurausta kuntien yhteistoimintavelvoitteiden lisääntymisestä.

Uudistus tarvitaan, jotta kunnat kykenevät selviytymään tämän vuosikymmenen lopun ja koko ensi vuosikymmenen kovista muutoshaasteista, kuten voimakkaasta ikääntymisestä, kuntatalouden kestävyiden asettamista paineista sekä siitä, että taakkaa ei jätetä tulevien sukupolvien hoidettavaksi.

Mikä on uudistuksen aikataulu?

Kuntarakenne-selvitys valmistuu vuoden vaihteessa, jonka jälkeen toteutetaan alkuvuodesta 2012 laaja alueellinen kuulemiskierros, jossa kerätään kuntien, alueiden ja sidosryhmien näkemyksiä esitettyihin vaihtoehtoihin. Selvityksen ja kuulemisten pohjalta valmistellaan hallituksen esitys eduskunnalle puhtelain korvaavaksi rakennelaksi.

Hallituksen esitys rakennelaksi annetaan eduskunnalle syksyllä 2012. Tavoitteena on, että rakennelaki tulisi voimaan vuoden 2013 alusta ja uutta kuntarakennetta koskevat ratkaisut olisi tehty vuoden 2014 loppuun mennessä.

Miten kuntia kuullaan uudistuksessa?

Kuntia kuullaan uudistuksessa heti, kun se on mahdollista eli alkuvuodesta 2012, kun selvitykset alueellisista kunta- ja palvelurakennevaihtoehtoista sekä ehdotukset vahvan peruskunnan kriteereistä ovat valmistuneet.

Valtiovarainministeriö järjestää kevättalvella 2012 alueellisia tilaisuuksia, jossa arvioidaan seikkaperäisesti kunkin alueen kuntarakennetta, nykyistä ja tulevaa. Kuntia ja kuntayhtymiä kuullaan maakuntakohtaisissa kuulemisseminaareissa tammi-maaliskuussa 2012. Seminaareissa esitellään kuntarakenne-selvitystä ja siinä ehdotettuja vahvan peruskunnan kriteerejä sekä kuullaan kuntien ja kuntayhtymien näkemyksiä selvityksestä. Tilaisuuksien tavoitteena on saada aikaan vahva vuorovaikutus valtion ja kuntien välillä.

Alueellisten kuulemisseminaarien jälkeen pyydetään kunnilta ja kuntayhtymiltä lausunnot kuntarakenne-selvityksestä, ehdotetuista uudistuksen kriteereistä sekä uudistuksen alueellisesta toteuttamisesta. Lausuntomenettelyn tekninen toteuttamistapa suunnitellaan syksyn 2011 aikana.

Mitä nyt syksyllä tapahtuu?

Valtiovarainministeriön asettama Kunnallishallinnon rakenne -työryhmä valmistelee hallitusohjelmassa tarkoitettua selvitystä kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Selvitys tuottaa pohja-aineiston kuntakierrokselle. Työryhmä valmistelee selvityksen lisäksi myös kriteerit vahvan peruskunnan muodostamiselle ja niiden pohjalta alustavat kuntakartat, jotka pitävät sisällään myös vaihtoehtoja. Lisäksi selvitetään uudistuksen toteuttamistavat. Selvitys sekä ehdotukset kriteereiksi ja uudistuksen toteuttamistavoiksi valmistuvat vuoden 2011 loppuun mennessä.

Koskeeko uudistus koko maata? Entä Metropoli? Kainuun hallintokokeilualue?

Kyllä, uudistus koskee koko Manner-Suomea. Uudistuksessa otetaan huomioon alueiden erilaisuus, kuten kasvukeskusten erityispiirteet, harva asutus, pitkät etäisyydet, saaristoisuus ja kielelliset olosuhteet.

Työ koskee myös Kainuun maakunnan sekä metropolialueen kunta- ja palvelurakennetta.

Kuka uudistusta johtaa ja ohjaa?

Uudistusta johtaa hallinnon- ja aluekehittämisen ministeriryhmä hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkusen johdolla. Uudistusta ohjaa poliittinen ohjausryhmä, joka koostuu hallituspuolueiden valtiosihteereistä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii valtiosihteeri Anna-Kaisa Ikonen ja sihteerinä hankkeen projektipäällikkö Arto Koski. Lisäksi uudistukselle asetetaan hallituspuolueiden edustajista koostuva seurantaryhmä syys-lokakuun vaihteessa.

Uudistetaanko kuntalaki ja milloin?

Kuntarakenneuudistus muodostaa perustan kuntalain kokonaisuudistukselle. Tavoitteena on, että kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistyy keväällä 2012 ja hallituksen esitys uudeksi kuntalaksi on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2013. Näin uusi kuntalaki voisi tulla voimaan vuoden 2015 alusta.

Kuntalain uudistamisen tueksi kootaan parlamentaarinen seurantaryhmä, johon kutsutaan kaikkien eduskuntapuolueiden edustajat.

Kuntalain kokonaisuudistuksessa korostetaan kuntien itsehallinnon ja paikallisen demokratian vahvistamista. Uudistuksessa tarkastellaan uusien kuntahallinnon rakenteiden ja kuntien muuttuvan toimintaympäristön näkökulmasta erityisesti kunnan talouden sisäistä ohjausta, kuntien johtamisjärjestelmiä, luottamushenkilöiden asemaa, kuntalain ja erityislakien välistä suhdetta, kunnanosa- ja hallintoa sekä kuntien ja markkinoiden välistä suhdetta.

Mitä tapahtuu valtionosuuksille tässä uudistuksessa?

Kuntarakenneuudistus luo pohjan myös valtionosuusjärjestelmän uudistamiselle. Tavoitteena on, että valtionosuusuudistuksen valmistelu käynnistyy ensi vuoden syksyllä eli vuonna 2012 ja uusi valtionosuusjärjestelmä tulisi voimaan 1.1.2015.

Mistä uudistuksesta saa tietoa?

Uudistuksen nettisivuilta www.kuntauudistus.fi saa tietoa uudistuksesta. Sivuille kootaan myös uudistusta koskevaa valmistelumateriaalia.

Lisäksi uudistuksen sähköpostiosoitteeseen kuntauudistus@vm.fi voi lähettää uudistusta koskevaa postia. Viestit ohjataan eteenpäin uudistusta valmisteleville henkilöille.